ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 10. septembra 2009 *

Vo veci C-292/08,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Hoge Raad der Nederlanden (Holandsko) z 20. júna 2008 a doručený Súdnemu dvoru 2. júla 2008, ktorý súvisí s konaním:

German Graphics Graphische Maschinen GmbH

proti

Alice van der Schee, správkyňa konkurznej podstaty úpadcu Holland Binding BV,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory P. Jann, (spravodajca), sudcovia M. Ilešič, A. Tizzano, A. Borg Barthet a E. Levits,

* Jazyk konania: holandčina.

generálny advokát: P. Mengozzi,
tajomník: R. Grass,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— holandská vláda, v zastúpení: C. Wissels a C. ten Dam, splnomocnené zástupkyne,

— španielska vláda, v zastúpení: J. López-Medel Bascones, splnomocnený zástupca,

— talianska vláda, v zastúpení: I. Bruni, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci W. Ferrante, avvocato dello Stato,

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: H. Walker a A. Henshaw, splnomocnení zástupcovia,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: A.-M. Rouchaud-Joët a R. Troosters, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 4 ods. 2 písm. b), článku 7 ods. 1 a článku 25 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (Ú. v. ES L 160, s. 1; Mim. vyd. 19/001, s. 191) a článku 1 ods. 2 písm. b) nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi German Graphics Graphische Maschinen GmbH (ďalej len „German Graphics“) a Alice van der Schee, ktorá je správkyňou konkurznej podstaty úpadcu Holland Binding BV (ďalej len „Holland Binding“), ktorý sa týka vykonania uznesenia vydaného nemeckým súdom.

Právny rámec

3 Článok 3 ods. 1 nariadenia č. 1346/2000 stanovuje:

„Právomoc na začatie konkurzných konaní majú súdy členského štátu, na ktorého území sa nachádza centrum hlavných záujmov dlžníka. Pri obchodných spoločnostiach a u právnických osôb sa v prípade neprítomnosti dôkazu o opaku za centrum hlavných záujmov považuje miesto, kde majú svoje registrované sídlo.“

4 Článok 4 ods. 1 a 2 písm. b) tohto nariadenia uvádzajú:

„1. Ak v tomto nariadení nie je stanovené inak, konkurzné konania a ich účinky sa riadia právom členského štátu, na území ktorého sa toto konanie začne; tento štát sa ďalej označuje ako ‚štát, v ktorom sa konanie začne‘.

2. Právo štátu, v ktorom sa konanie začne, stanoví podmienky začatia takéhoto konania, jeho vedenie a uzavretie. Stanoví najmä:

…

b) majetok, ktorý je súčasťou konkurznej podstaty, a spôsob zaobchádzania s majetkom, ktorý dlžník nadobudol alebo ktorý mu pripadol po začatí konkurzného konania.“

5 Článok 7 ods. 1 uvedeného nariadenia stanovuje:

„Začatie konkurzného konania proti kupujúcemu majetku [kupujúcemu, ktorý kúpil majetok — *neoficiálny preklad*] nemá vplyv na práva predávajúceho založené na vyhradení vlastníckeho práva [výhrade vlastníctva — *neoficiálny preklad*], ak sa majetok v čase začatia konania nachádza na území členského štátu, ktorý nie je členským štátom, v ktorom sa konanie začalo.“

6 Článok 25 ods. 1 a 2 toho istého nariadenia stanovujú:

„1. Súdne rozhodnutia vynesené súdom, ktorého rozhodnutie o začatí konania sa uznáva v súlade s článkom 16 a ktoré sa týkajú priebehu a uzavretia konkurzného konania a súdom schválených vyrovnaní, sa budú taktiež uznávať bez ďalších formalít. Takéto súdne rozhodnutia sú vymáhateľné v súlade s článkami 31 až 51, (s výnimkou článku 34 ods. 2), … dohovoru [z 27. septembra 1968] o súdnej právomoci a vymáhaní rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [*neoficiálny preklad*] [(Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32)] v znení zmien a doplnkov dohovorov o pristúpení k tomuto dohovoru [(ďalej len „Bruselský dohovor“)].

Prvý pododsek sa vzťahuje aj na súdne rozhodnutia priamo vyplývajúce z konkurzného konania a súdne rozhodnutia s ním úzko súvisiace, aj vtedy, ak ich vynesie iný súd.

Prvý pododsek sa vzťahuje aj na súdne rozhodnutia týkajúce sa ochranných opatrení prijatých po podaní žiadosti o začatie konkurzného konania.

2. Uznávanie a vymáhanie súdnych rozhodnutí iných, ako boli uvedené v odseku 1, sa riadi dohovorom uvedeným v odseku 1, ak sa tento dohovor v danom prípade uplatňuje.“

7 Článok 1 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 vymedzuje jeho pôsobnosť. Toto nariadenie sa uplatní v občianskych a obchodných veciach a neuplatní sa najmä na daňové, colné a správne veci.

8 Článok 1 ods. 2 nariadenia č. 44/2001 stanovuje:

„[Toto] nariadenie sa neuplatní na:

…

b) konkurz, konania týkajúce sa vyrovnania zadĺžených obchodných spoločností alebo iných právnických osôb a podobné konania;

…“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

9 German Graphics, obchodná spoločnosť podľa nemeckého práva, uzavrela v postavení predávajúceho zmluvu o predaji strojov s Holland Binding, spoločnosťou podľa holandského práva, ktorá obsahovala výhradu vlastníckeho práva v prospech German Graphics.

10 Rozsudkom z 1. novembra 2006 Rechtbank Utrecht (Holandsko) vyhlásil na majetok spoločnosti Holland Binding konkurz a vymenoval správkyňu konkurznej podstaty.

11 Uznesením z 5. decembra 2006 Landgericht Braunschweig (Nemecko) vyhovel návrhu, ktorý podal German Graphics s cieľom prijať ochranné opatrenia, pokiaľ ide o určitý počet strojov, ktoré sa nachádzajú v spoločnosti Holland Binding v Holandsku. Tento návrh bol založený na uvedenej výhrade vlastníctva.

12 Voorzieningenrechter te Utrecht (súd rozhodujúci o návrhoch na nariadenie predbežných opatrení v Utrechte) určil, že uznesenie Landgericht Braunschweig je vykonateľné. V nadväznosti na to, pani van der Schee, konajúca v postavení správkyne konkurznej podstaty úpadcu Holland Binding, podala odvolanie voči tomuto rozhodnutiu pred Rechtbank Utrecht, ktorý rozhodnutím z 28. marca 2007 zmenil uvedené uznesenie. German Graphics podal kasačný opravný prostriedok proti rozhodnutiu Rechtbank Utrecht pred Hoge Raad der Nederlanden.

13 Uznesením z 20. júna 2008 Hoge Raad der Nederlanden rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 25 ods. 2 nariadenia [č. 1346/2000] vykladať v tom zmysle, že v ňom použitá formulácia ‚ak sa tento dohovor [a teda nariadenie č. 44/2001] v danom prípade uplatňuje' znamená, že ustanovenia upravujúce uznanie a výkon, ktoré sú

uvedené v nariadení č. 44/2001, môžu byť v súvislosti s inými než v článku 25 ods. 1 nariadenia [č. 1346/2000] uvedenými rozhodnutiami vyhlásené za uplatniteľné až vtedy, ak sa predtým preskúmalo, či tieto rozhodnutia podľa článku 1 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 44/2001 nie sú vylúčené z vecnej pôsobnosti tohto nariadenia?

2. Má sa článok 1 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 44/2001 v spojení s článkom 7 ods. 1 nariadenia [č. 1346/2000] vykladať v tom zmysle, že okolnosť, že vec, na ktorú sa vzťahuje výhrada vlastníctva, sa v čase začatia konkurzného konania voči kupujúcemu nachádza v tom členskom štáte, v ktorom je začaté konkurzné konanie, má za dôsledok, že žalobu predávajúceho založenú na tejto výhrade vlastníctva, ako je v prejednávanej veci žaloba German Graphics, treba považovať za žalobu, ktorá sa v zmysle článku 1 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 44/2001 týka konkurzu, a je preto vylúčená z vecnej pôsobnosti tohto nariadenia?

3. Má na odpoveď na druhú otázku vplyv skutočnosť, že podľa článku 4 ods. 2 písm. b) nariadenia [č. 1346/2000] majetok, ktorý je súčasťou konkurznej podstaty, sa určí podľa práva členského štátu, v ktorom bolo začaté konkurzné konanie?“

O prvej otázke

14 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či predtým, ako je možné prijať záver o uznaní rozhodnutia podľa článku 25 ods. 2 nariadenia č. 1346/2000 na základe ustanovení nariadenia č. 44/2001, má súd poverený jeho vykonaním overiť, či uvedené rozhodnutie patrí do pôsobnosti posledného uvedeného nariadenia.

15 Uznanie rozhodnutí týkajúcich sa konkurzných konaní je upravené článkami 16 až 26 nariadenia č. 1346/2000. V tomto kontexte je predmetom článku 25 tohto nariadenia najmä uznanie a vykonanie iných rozhodnutí, než sú rozhodnutia, ktoré sa priamo týkajú začatia konkurzného konania.

16 Uvedený článok 25 sa na jednej strane vo svojom odseku 1 prvom pododseku týka „rozhodnut[í]… ktoré sa týkajú priebehu a uzavretia“ takého konania a na druhej strane, vo svojom odseku 1 druhom a treťom pododseku rozhodnutí, ktoré „priamo vyplývajú… z konkurzného konania a… s ním úzko súvisia…“, ako aj rozhodnutí týkajúcich sa určitých ochranných opatrení a, vo svojom odseku 2, „rozhodnutí iných, ako boli uvedené v odseku 1… ak sa tento dohovor [čiže Bruselský dohovor] v danom prípade uplatňuje“.

17 V dôsledku toho rozhodnutia uvedené v článku 25 ods. 2 nariadenia č. 1346/2000 nie sú rozhodnutiami patriacimi do pôsobnosti tohto nariadenia. Okrem toho nie je vylúčené, že medzi nimi figurujú rozhodnutia, ktoré nepatria do pôsobnosti nariadenia č. 1346/2000, ani do pôsobnosti nariadenia č. 44/2001. V tejto súvislosti zo znenia článku 25 ods. 2 vyplýva, že uplatnenie nariadenia č. 44/2001 na rozhodnutie v zmysle tohto ustanovenia podlieha podmienke, že toto rozhodnutie patrí do pôsobnosti posledného uvedeného nariadenia.

18 Z toho vyplýva, že ak sa predmetné rozhodnutie netýka občianskych alebo obchodných vecí, alebo ak sa uplatní výnimka z pôsobnosti nariadenia č. 44/2001 uvedená v článku 1 tohto nariadenia, uvedené nariadenie nemôže byť uplatnené.

19 V dôsledku toho musí súd poverený vykonaním pred prijatím záveru o uznaní rozhodnutia, ktoré nepatrí do pôsobnosti nariadenia č. 1346/2000, overiť, či podľa ustanovení nariadenia č. 44/2001 predmetné rozhodnutie patrí do pôsobnosti posledného uvedeného nariadenia.

20 Z vyššie uvedeného vyplýva, že na prvú otázku je potrebné odpovedať, že článok 25 ods. 2 nariadenia č. 1346/2000 sa má vykladať v tom zmysle, že formulácia ‚ak sa tento dohovor v danom prípade uplatňuje' znamená, že pred prijatím záveru o uplatniteľnosti ustanovení upravujúcich uznanie a výkon, ktoré sú uvedené v nariadení č. 44/2001, na iné rozhodnutia, než sú uvedené v článku 25 ods. 1 nariadenia č. 1346/2000, je potrebné preskúmať, či tieto rozhodnutia nie sú vylúčené z vecnej pôsobnosti nariadenia č. 44/2001.

O druhej a tretej otázke

21 Svojou druhou a treťou otázkou, ktoré je potrebné skúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či v dôsledku začatia konkurzného konania na majetok kupujúceho a ak sa vec, ktorá je predmetom výhrady vlastníctva, nachádza v členskom štáte začatia tohto konania, je žaloba podaná predávajúcim voči uvedenému kupujúcemu a založená na tejto výhrade, vylúčená z pôsobnosti nariadenia č. 44/2001.

22 S cieľom odpovedať na tieto otázky je potrebné odkázať na odôvodnenia nariadenia č. 44/2001. Podľa odôvodnenia č. 2 niektoré odlišnosti vnútroštátnych právnych noriem upravujúcich právomoc súdov a uznávanie a výkon rozsudkov bránia zdravému fungovaniu vnútorného trhu. Podľa odôvodnenia č. 7 tohto nariadenia je dôležité zaradiť do jeho vecnej pôsobnosti všetky hlavné občianske a obchodné veci. Odôvodnenie č. 15 uvedeného nariadenia zdôrazňuje potrebu zaručiť v záujme harmonického výkonu súdnictva, že sa v dvoch členských štátoch nevydajú nezlučiteľné rozsudky.

23 Tieto odôvodnenia preukazujú úmysel zákonodarcu Spoločenstva prikloniť sa k širokej koncepcii pojmu „občianska a obchodná vec" uvedeného v článku 1 nariadenia č. 44/2001 a v dôsledku toho k jeho širokej pôsobnosti.

24 Takému výkladu nasvedčuje aj prvá veta odôvodnenia č. 6 nariadenia č. 1346/2000, podľa ktorej by sa v súlade so zásadou proporcionality toto nariadenie malo obmedziť na ustanovenia o súdnej právomoci na začatie konkurzného konania a na rozsudky, ktoré sú vynesené priamo na základe konkurzného konania a ktoré sú s takýmto konaním úzko späté.

25 V dôsledku toho pôsobnosť posledného uvedeného nariadenia by nemala byť predmetom širokého výkladu.

26 Po uvedenom upresnení je potrebné pripomenúť, že v rámci svojej judikatúry týkajúcej sa Bruselského dohovoru Súdny dvor rozhodol, že žaloba je spojená s konkurzným konaním, keď vyplýva priamo z konkurzu a úzko súvisí s likvidáciou alebo so súdnym vyrovnaním (pozri rozsudok z 22. februára 1979, Gourdain, 133/78, Zb. s. 733, bod 4). Žaloba, ktorá má tieto črty, teda nepatrí do pôsobnosti tohto dohovoru (pozri rozsudok z 12. februára 2009, Seagon, C-339/07, Zb. s. I-767, bod 19).

27 Keďže nariadenie č. 44/2001 nahrádza Bruselský dohovor vo vzťahoch medzi členskými štátmi, výklad ustanovení Bruselského dohovoru podaný Súdnym dvorom platí takisto pre ustanovenia nariadenia č. 44/2001, pokiaľ je možné považovať ustanovenia Bruselského dohovoru a ustanovenia nariadenia č. 44/2001 za rovnocenné. Z odôvodnenia č. 19 tohto nariadenia vyplýva, že musí byť zabezpečená kontinuita výkladu medzi Bruselským dohovorom a týmto nariadením (rozsudok z 23. apríla 2009, Draka NK Cables a i., C-167/08, Zb. s. I-3477, bod 20).

28 V systéme zavedenom nariadením č. 44/2001 jeho článok 1 ods. 2 písm. b) zaujíma to isté miesto a plní rovnakú funkciu ako článok 1 druhý odsek bod 2 Bruselského dohovoru. Navyše tieto dve ustanovenia sú formulované zhodne (rozsudok z 2. júla 2009, SCT Industri, C-111/08, Zb. s. I-5655, bod 23).

29 Vzhľadom na vyššie uvedené je to teda intenzita existujúceho spojenia medzi žalobou, ako je žaloba vo veci samej, a konkurzným konaním, ktorá je v zmysle vyššie citovanej judikatúry vychádzajúcej z rozsudku Gourdain smerodajná na rozhodnutie o tom, či sa výnimka uvedená v článku 1 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 44/2001 uplatní.

30 Je potrebné konštatovať, že v situácii, ako je situácia vo veci samej, sa toto spojenie nezdá ani dostatočne priame, ani dostatočne úzke na to, aby bolo vylúčené uplatnenie nariadenia č. 44/2001.

31 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že German Graphics, žalobca v konaní začatom pred Landgericht Braunschweig, žiadal vrátenie vecí, ktorých je vlastníkom, a že uvedený súd mal objasniť iba otázku vlastníctva k určitým strojom nachádzajúcim sa v spoločnosti Holland Binding v Holandsku. Odpoveď na túto právnu otázku nezávisí od začatia konkurzného konania. Žaloba, ktorú podal German Graphics, smerovala iba k zabezpečeniu uplatnenia výhrady vlastníctva, uzavretej v prospech poslednej menovanej spoločnosti.

32 Inými slovami, žaloba týkajúca sa uvedenej výhrady vlastníctva predstavuje autonómnu žalobu, ktorá nie je založená na konkurznom práve a nevyžaduje si ani začatie takého typu konania, ani intervenciu zo strany správcu konkurznej podstaty.

33 Za týchto okolností samotná skutočnosť, že správca konkurznej podstaty je účastníkom konania, nepostačuje na to, aby konanie začaté pred Landgericht Braunschweig mohlo byť kvalifikované ako konanie vyplývajúce priamo z konkurzu a úzko súvisiace s likvidáciou majetku.

34 Je teda potrebné konštatovať, že taká žaloba, ako je žaloba, ktorú German Graphics podal pred Landgericht Braunschweig, nie je vylúčená z pôsobnosti nariadenia č. 44/2001.

35 Vnútroštátny súd sa však pýta na to, či článok 7 ods. 1 nariadenia č. 1346/2000 môže mať vplyv na kvalifikáciu žalôb, ktoré sa týkajú konkurzného konania. Toto ustanovenie sa obmedzuje na upresnenie, že „začatie konkurzného konania proti kupujúcemu majetku [kupujúcemu, ktorý kúpil majetok — *neoficiálny preklad*] nemá vplyv na práva predávajúceho založené na vyhradení vlastníckeho práva [výhrade vlastníctva — *neoficiálny preklad*], ak sa majetok v čase začatia konania nachádza na území členského štátu, ktorý nie je členským štátom, v ktorom sa konanie začalo“. Inými slovami, uvedené ustanovenie predstavuje iba materiálne pravidlo smerujúce k ochrane predávajúceho, pokiaľ ide o majetok nachádzajúci sa mimo členského štátu, v ktorom sa začalo konkurzné konanie.

36 Okrem toho vo veci samej uvedený článok 7 ods. 1 nie je uplatniteľný, keďže majetok spoločnosti German Graphics sa v čase začatia konkurzného konania nachádzal v Holandsku, teda na území členského štátu, v ktorom sa začalo toto konanie.

37 Pokiaľ ide o dosah, ktorý by mohol mať článok 4 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 1346/2000 na odpoveď Súdneho dvora týkajúcu sa kvalifikácie predmetnej žaloby vo veci samej, je potrebné konštatovať, že toto ustanovenie predstavuje iba pravidlo určené na predchádzanie konfliktu zákonov, stanovujúc, že právo štátu, v ktorom sa začalo konkurzné konanie, je uplatniteľné na účely určenia „majetku, ktorý je súčasťou konkurznej podstaty, a spôsobu zaobchádzania s majetkom, ktorý dlžník nadobudol alebo ktorý mu pripadol po začatí konkurzného konania“. Toto ustanovenie nemá žiadny dosah na pôsobnosť nariadenia č. 44/2001.

38 Vzhľadom na súhrn úvah uvedených vyššie je na druhú a tretiu otázku potrebné odpovedať, že výnimka uvedená v článku 1 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 44/2001, v spojení s článkom 7 ods. 1 nariadenia č. 1346/2000, sa pri zohľadnení ustanovenia článku 4 ods. 2 písm. b) posledného uvedeného nariadenia má vykladať v tom zmysle, že sa neuplatňuje na žalobu predávajúceho, podanú na základe výhrady vlastníctva proti kupujúcemu, ktorý je v konkurze, ak sa majetok, ktorý je predmetom tejto výhrady, nachádza v členskom štáte, v ktorom sa začalo konkurzné konanie, v čase začatia tohto konania voči uvedenému kupujúcemu.

O trovách

39 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

1. **Článok 25 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní sa má vykladať v tom zmysle, že formulácia „ak sa tento dohovor v danom prípade uplatňuje“ znamená, že pred prijatím záveru o uplatniteľnosti ustanovení upravujúcich uznanie a výkon, ktoré sú uvedené v nariadení Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, na iné rozhodnutia, než sú uvedené v článku 25 ods. 1 nariadenia č. 1346/2000, je potrebné preskúmať, či tieto rozhodnutia nie sú vylúčené z vecnej pôsobnosti nariadenia č. 44/2001.**

2. Výnimka uvedená v článku 1 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 44/2001, v spojení s článkom 7 ods. 1 nariadenia č. 1346/2000 sa má pri zohľadnení ustanovenia článku 4 ods. 2 písm. b) posledného uvedeného nariadenia vykladať v tom zmysle, že sa neuplatňuje na žalobu predávajúceho, podanú na základe výhrady vlastníctva proti kupujúcemu, ktorý je v konkurze, ak sa majetok, ktorý je predmetom tejto výhrady, nachádza v členskom štáte, v ktorom sa začalo konkurzné konanie, v čase začatia tohto konania voči uvedenému kupujúcemu.

Podpisy